

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ με ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΑ

Γ' Σεπτεμβρίου 144, 112 51 Αθήνα, Τηλ: 210-6854035, e-mail: grammateiaspef@gmail.com, www.spef.gr

Αθήνα, 2/9/23

Προς:

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Μεσογείων 119, 101 92 Αθήνα

Υπ' όψη : Υπουργού κου Θεόδωρου Σκυλακάκη

: Υφυπουργού κας Αλεξάνδρας Σδούκου

Θέμα: Απόψεις ΣΠΕΦ για το νέο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).

Αξιότιμε κε Υπουργέ και κα Υφυπουργέ

Στα πλαίσια της κλειστής δημόσιας διαβούλευσης με τους φορείς του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), όπως τέθηκε από το Υπουργείο σας, παρακαλούμε βρείτε ακολούθως τις σκέψεις μας:

1. Το ΕΣΕΚ κινείται προς την σωστή κατεύθυνση ως προς την απανθρακοποίηση του ενεργειακού μίγματος και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, αποτελώντας παράλληλα μια εθνική βάση συνεννόησης, αυτοδέσμευσης, συνέχειας και αξιοπιστίας της χώρας μας ως προς την ενεργειακή μετάβαση, τις ΑΠΕ, και βεβαίως τις επενδύσεις εντάσεως κεφαλαίου που απαιτούνται μέχρι το 2030 και παραπέρα για την εκπλήρωση των «πράσινων» στόχων και πολιτικών του.
2. Σε ότι αφορά τον ηλεκτρισμό ειδικότερα, **η μείωση στις υποδομές αποθήκευσης στα 5.3 GW σε σχέση με τα προσφάτως εξαγγελθέντα 8 GW, μας προβληματίζει**, ιδίως σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, ήτοι έως ότου οι υποδομές Power to X (λ.χ. παραγωγή υδρογόνου και συνθετικών καυσίμων με χρήση ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ) λάβουν επαρκώς χώρα κυρίως από το 2035 και μετά σύμφωνα με το σχέδιο. Τούτο διότι οι αναγκαστικές περικοπές της ανανεώσιμης παραγωγής ΑΠΕ λόγω συνθηκών υπερδυναμικότητας έχουν κάνει ήδη την εμφάνιση τους με τα σημερινά επίπεδα ΑΠΕ των περίπου 11.5 GW στο διασυνδεδεμένο σύστημα, πόσο μάλλον αν φθάσουμε στα επόμενα 5-7 χρόνια, όπως προεξοφλείται και με βάση του όρους σύνδεσης που έχουν εκδοθεί, στα περίπου 25 GW.
3. Όπως όλοι γνωρίζουμε και συμφωνούμε, το κρίσιμο σημείο στην ισορροπία του ηλεκτρικού συστήματος είναι το ισοζύγιο ισχύος μεταξύ παραγωγής και ζήτησης στον πραγματικό χρόνο. Μέχρι το 2030 δεν προβλέπουμε η αιχμή της ζήτησης τα μεσημέρια μεσοσταθμικά να ξεφεύγει άνω των 10 GW, οπότε έχοντας ΑΠΕ στα 25 GW και αποθήκευση στα 5.3 GW, **εκτιμούμε πως οι περικοπές τις ημέρες με άνεμο και ηλιοφάνεια θα είναι ιδιαίτερα υψηλές τις ώρες εκείνες**.
4. Η ανωτέρω ανησυχία μας επιτείνεται και από την σχεδόν μονομερή αύξηση της εγκατεστημένης ισχύος των φωτοβολταϊκών στο μίγμα στα 13.4 GW από 7.7 GW στο προηγούμενο ΕΣΕΚ, δηλαδή πολύ πάνω από τη μεσημεριανή αιχμή συνήθως των 6-9 GW. **Οδεύουμε λοιπόν προς μία κατάσταση που δεν θα χρειάζεται συνδυαστικά να φυσάει τις μέρες με ηλιοφάνεια ώστε να έχουμε περικοπές** της ανανεώσιμης παραγωγής, ιδίως με τα προβλεπόμενα μικρά μεγέθη αποθήκευσης του σχεδίου.
5. Βεβαίως, δεδομένου και του υφιστάμενου νομικού πλαισίου (αρ. 9 του ν. 3468 σε εφαρμογή της Οδηγίας 943/2019) περί των προτεραιοτήτων κατανομής των μονάδων παραγωγής ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ στο ηλεκτρικό σύστημα άρα και των αναγκαστικών περικοπών της παραγωγής τους λόγω συνθηκών

υπερδυναμικότητας, ο προαναφερόμενος επενδυτικός κίνδυνος ενδέχεται τελικά να λειτουργήσει και ως παράγοντας αυτορρύθμισης της αγοράς, αφού οι επενδύσεις σε ΑΠΕ γίνονται από τον ιδιωτικό τομέα, οπότε η βιωσιμότητα τους αποτελεί, φυσιολογικά, θεμελιώδη προϋπόθεση. **Ωστόσο, σε μεσοπρόθεσμη βάση και υπό το πρίσμα στρατηγικών κυριάρχησης στις ανανεώσιμες ιδίως εκ μέρους καθετοποιημένων συμμετεχόντων που έχουν την δυνατότητα άντλησης αυξημένων περιθωρίων κέρδους απευθείας από τη λιανική, είναι πιθανό να σημειωθούν πρόσκαιρα ανισορροπίες, δηλαδή να οδηγηθούμε σε συνθήκες ιδιαίτερα μεγάλων περικοπών που θα είναι αδύνατο για τα αντίστοιχα έργα να επιβιώσουν πλην όσων ανήκουν σε καθετοποιημένους και που προς απόσβεση των ζημιών θα επιβάλουν «καπέλο» στις λιανικές τους τιμές και έτσι θα έχουν και την ευκαιρία να εκκαθαρίσουν την αγορά από τους μικρότερους μη καθετοποιημένους συμμετέχοντες.** Προς αποφυγή τέτοιων καταστάσεων που εν τέλει θα καταλήξουν σε βάρος των καταναλωτών, όπως απέδειξε και η πρόσφατη κρίση του φυσικού αερίου με την μεγάλη εξάρτηση από ολίγους προμηθευτές, η Πολιτεία θα πρέπει να ελέγξει την αύξηση της εγκατεστημένης ισχύος των ΑΠΕ ώστε να συμβαδίζει με κατά το δυνατόν ανεκτά ποσοστά περικοπών. Υπό το φως αυτό εκτιμούμε πως **στο υπό διαβούλευση ΕΣΕΚ λείπει μια ποσοτική εκτίμηση των περικοπών της ανανεώσιμης παραγωγής ανά χρονική περίοδο.** Απουσιάζουν δηλαδή ποσοτικά στοιχεία σε σχέση με την αβεβαιότητα αυτή και που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι παραγωγοί. Μάλιστα για τα έργα ΑΠΕ με υποχρεώσεις συμμετοχής στην αγορά (λ.χ. συμβάσεις ΣΕΔΠ), η μη πλήρης απορρόφηση της παραγωγής τους δεν συνιστά απλό ενδεχόμενο αλλά αδήριτη πραγματικότητα.

6. Στο υπό διαβούλευση ΕΣΕΚ απουσιάζουν ποσοτικά στοιχεία εκτιμώμενης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (TWh) ανά επιμέρους τεχνολογία ΑΠΕ, ώστε να δύνανται οι επενδυτές με αναγωγές να προσδιορίσουν τον μέσο εκτιμώμενο συντελεστή χρησιμοποίησης της κάθε τεχνολογίας άρα εμμέσως και των περικοπών που θα την επιβαρύνουν με τον προτεινόμενο σχεδιασμό.

Επιπλέον το γεγονός ότι οι στόχοι του ΕΣΕΚ στα Φ/Β περιλαμβάνουν πέραν των νέων και τις παλαιές εγκαταστάσεις που λόγω της γήρανσης των πάνελ αναμένεται να παρουσιάσουν μείωση της παραγωγικότητας τους σε σημαντικό βαθμό (λ.χ. 15-20%) προς το 2030 και μετά αλλά και Φ/Β εγκαταστάσεις σε κτίρια υπό το οποιοδήποτε σχήμα λειτουργίας (παραγωγή, αυτοπαραγωγή, συμψηφισμό) που εν γένει έχουν μικρότερη παραγωγικότητα λόγω του μη ιδανικού προσανατολισμού τους, οι προβλεπόμενες στο σχέδιο παραγωγικότητες για τα Φ/Β είναι σημαντικό να αποκαλύπτονται.

Και αν μεν τα ανωτέρω δεν επηρεάζουν σημαντικά την προσδοκώμενη ανανεώσιμη διείσδυση, εντούτοις στους νέους επενδυτές διαχέεται κατά την άποψη μας η λάθος εντύπωση ότι οι παραγωγές τους θα απορροφώνται ή εν πάση περιπτώσει θα διασώζονται από τα συστήματα αποθήκευσης στο 100%, παραδοχή που καταφανώς δεν ισχύει και που θα τους οδηγήσει σε συστημικές αστοχίες υπολογισμού των οικονομικών των επενδύσεων τους, ιδίως μάλιστα στους προσεχείς διαγωνισμούς ΡΑΑΕΥ προς εξασφάλιση Τιμών Αναφοράς επί 20ετία.

Ας υπογραμμιστεί εδώ πως η συμφόρηση των δικτύων, που συνήθως από άγνοια ή και τεχνηέντως προβάλλεται ως το μόνο δήθεν πρόβλημα στην περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ, δεν σχετίζεται με την υπερδυναμικότητα της παραγωγής ως προς τη ζήτηση σε κάποιες ώρες του πραγματικού χρόνου που προαναφέραμε, αλλά αποτελεί επιπλέον παράγοντα αβεβαιότητας.

7. Η προσδοκώμενη καθοδική εξέλιξη στο κόστος των τεχνολογιών ΑΠΕ όπως μνημονεύεται στο σχέδιο, αν επιβεβαιωθεί και στη πράξη... που δυστυχώς ουδόλως κάτι τέτοιο συνέβη τα τελευταία χρόνια και που **μέσω της αύξησης του πληθωρισμού και των επιτοκίων δανεισμού δεν φαίνεται πως και πάλι μεσοπρόθεσμα τουλάχιστον θα επιβεβαιωθεί,** εξωραϊζει την επί της αρχής δυνατότητα των επενδυτών να διαχειριστούν την πρόκληση της μη κατανομής τους μέχρι κάποιο βαθμό. Σε εφαρμογή του ν. 4414/2016 μέσω των διαγωνισμών ΡΑΑΕΥ το ύψος των αποζημιώσεων στις βασικές ΑΠΕ (αιολικά, φωτοβολταϊκά) καθορίζεται ανταγωνιστικά από τους ίδιους τους επενδυτές υπό τον περιορισμό κάθε φορά βεβαίως της τιμής εκκίνησης, οπότε είναι σημαντικό αυτοί να έχουν κατά το δυνατόν αντικειμενική εικόνα των προκλήσεων του μέλλοντος. **Δυστυχώς αυτό που δεν είναι βέβαιο, είναι το κατά πόσον στους υπολογισμούς και στις τιμές που θα κάνουν bid στους διαγωνισμούς ΡΑΑΕΥ οι νέοι επενδυτές θα λαμβάνουν υπόψη την παράμετρο αυτή ή αν θα πρόκειται και πάλι για καθετοποιημένους που μακροπρόθεσμα τους είναι εν πολλοίς οικονομικά**

αδιάφορο από ένα χρονικό σημείο και έπειτα, αφότου δηλαδή δύνανται να συμβολαιοποιήσουν και τα έργα αυτά ενδο-ομιλικά με το εαυτό τους και έτσι να πωλούν το παραγόμενο ρεύμα τους οιονεί σε τιμές λιανικής.

8. **Σε ότι αφορά την αποκεντρωμένη αποθήκευση** που θα μπορούσε έτι περαιτέρω να μειώσει τις περικοπές παραγωγής στις ΑΠΕ, τα κόστη της για την επόμενη 5ετία τουλάχιστον χωρίς κάποιας μορφής πάγια ή λειτουργική κρατική ενίσχυση προκύπτουν απαγορευτικά για το διασυνδεδεμένο σύστημα υπό τα τρέχοντα επίπεδα τιμών αναφοράς. **Αν ενίσχυση εν τέλει δεν υπάρξει, νομοτελειακά τούτο θα λειτουργήσει προς όφελος των καθετοποιημένων συμμετεχόντων** που δύνανται να αντλούν πρόσθετα έσοδα από την λιανική και οι οποίοι θα επικρατήσουν στο πεδίο αυτό επιτείνοντας τις συνθήκες ολιγοπωλίου στις νέες ΑΠΕ, που όπως όλοι καλά γνωρίζουμε αφενός δεν πρόκειται να ωφελήσει μακροπρόθεσμα τους καταναλωτές και αφετέρου θα καταστήσει το Κράτος θεατή των εξελίξεων και χωρίς ουσιαστικές δυνατότητες ρυθμιστικών παρεμβάσεων στη βάση του κόστους της παραγόμενης ανανεώσιμης ενέργειας, πλην εκτάκτων εισφορών στα υπερκέρδη όπως συνέβη εσχάτως στην ηλεκτροπαραγωγή από φυσικό αέριο και κατόπιν στη Προμήθεια και που δεν μπορούν να επαναλαμβάνονται εκτιμούμε συνέχεια.
9. Χαιρετίζουμε τις αναφορές του ΕΣΕΚ προς την κατεύθυνση της στήριξης των επενδύσεων ΑΠΕ μέσω εγγυημένων τιμών (σύμφωνα και με το ευρωπαϊκό μοντέλο για Contracts for Difference) και επομένως σταθερών εσόδων των επενδύσεων, αλλά και κόστους για τους καταναλωτές χωρίς εκπλήξεις, αβεβαιότητα και ανατιμήσεις θα προσθέσουμε εμείς. Τούτο, ωστόσο, πρέπει να επιβεβαιώνεται και στην υγεία του Ειδικού Λογαριασμού ΑΠΕ (ΕΛΑΠΕ), ο οποίος χρήζει άμεσων πρωτοβουλιών του Υπουργείου σας για να επανέλθει σε ασφαλή τροχιά. **Εν προκειμένω απαιτείται η άμεση ενοποίηση των υπολογαριασμών νέων και προ της 1/1/21 έργων ΑΠΕ καθώς και της μηνιαίας αναθεώρησης του πλαφόν των 85 ευρώ/MWh στα έσοδα του από τη αγορά στα απαιτούμενα κάθε φορά επίπεδα.** Νομίζουμε δεν συνάδει με τις φιλοδοξίες του ΕΣΕΚ αλλά και της πολιτικής της Κυβέρνησης η αντίφαση να έχουν οι ΑΠΕ επιδοτήσει με δισεκατομμύρια το Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης τα τελευταία δύο χρόνια προς όφελος των καταναλωτών και για την απόσβεση των αυξήσεων του φυσικού αερίου που άλλως θα εκτόξευε τους λογαριασμούς ρεύματος τους και ταυτόχρονα να εμφανίζονται ελλείματα στον ΕΛΑΠΕ.
10. Εκφράζουμε την ανησυχία μας για την παρουσία νέων μικρομεσαίων Φ/Β έργων στην περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ. **Τα μικρομεσαία έργα μη καθετοποιημένων συμμετεχόντων είναι τα μόνα που διασφαλίζουν πραγματικά σταθερό, κρατικά ελεγχόμενο και χωρίς αστερίσκους κόστος ηλεκτρικής ενέργειας για τους καταναλωτές.** Όπως γνωρίζετε, ωστόσο, ενόσω ο ΔΕΔΔΗΕ δυνάμει του ν. 4951/2022 και του κορεσμού του ηλεκτρικού χώρου είναι κλειστός σε νέες αιτήσεις ήδη ένα χρόνο τώρα, ο ΑΔΜΗΕ συνεχίζει απρόσκοπτα να υποδέχεται νέα αιτήματα και να εκδίδει σωρηδόν όρους σύνδεσης στην βάση της ΥΠΕΝ/ΓΔΕ/84014/7123 του περασμένου Αυγούστου περί προτεραιοτήτων στους όρους σύνδεσης, όπως ισχύει, όπου τα 7,700 MW από αυτά της Α' κατηγορίας μετατράπηκαν από δυνατότητα έκδοσης ατύπως και παραδόξως σε βεβαιότητα έκδοσης και που στο ίδιο μοτίβο ακολουθούν και άλλα 4,000 MW της Β' κατηγορίας, επιτείνοντας δραματικά τις συνθήκες υπερδυναμικότητας και περικοπών στις εγχύσεις των ΑΠΕ. Νομίζουμε πως αμφότερες οι πλευρές συμμαχίζομαστε το γεγονός πως καταλυτικό ρόλο στο επενδυτικό κλίμα και την υγιή περαιτέρω ανάπτυξη των ανανεώσιμων για την παραγωγή και πώληση ηλεκτρικής ενέργειας προς την κατεύθυνση των στόχων του ΕΣΕΚ θα διαδραματίσει η ισονομία, η διαφάνεια, η αξιοπιστία, το Κράτος Δικαίου και η αποφυγή διακρίσεων σε βάρος επενδυτών ιδίως στην πρόσβαση στα δίκτυα και τον πεπερασμένο ηλεκτρικό τους χώρο.

Στην διάθεση σας για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνηση.

Για τον ΣΠΕΦ με εκτίμηση,

Δρ. Στέλιος Λουμάκης – Πρόεδρος
Γιώργος Σαμαράς – Γεν. Γραμματέας